

RODONYA

a 0h20 de Cercs, camí de Guardiola-Bagà (CATorras, *Berguedà*, 85). Altre mas *Rodonella*, te. Parròquia de Ripoll (xiii, 146). Del plural d'això mateix *Redonyeses*, te. Bono (xix, 146) < *redonjizes*, amb els fenòmens explicats en *E.T.C.* I, 134 i 136.

RODONYA

Poble i mun. de l'Alt Camp de Tarragona, a l'esq. 10 del Gaià, a mig camí de Valls al Vendrell.

PRON.: *řudənyá*, a Vilabella i Roda de Berà; *řudnyá*, a Alió i al Morell (Casac. 1920); gentilici, alguns: *rodenyencs*; *řudənyá*, a Torrossolla del Montmell, 1929; *řudnyá*, a Valls, 1931. Malnom gentilici: «gitanos» 15 (Mn. X. Plassa).

Es notable que d'un poble així, gens remot, amb municipi i parròquia (i «el Castell», edifici dins el poble) no trobem documents antics on consti el nom del poble. Ni tan sols figura en el cens de 1359 (potser perquè va inclòs en l'entrada «*Gayans*, de l'abat de Stes. Creus»); però tampoc en el *Ll. Blanc de Stes. Creus*. Emili Morera (GGC, 830) dóna notícia que el 1131 «el castlà de *Rodonyà*, Ramon de Tamarit» prestà homenatge a l'Arq. de Tarragona, i que el 1311, un successor d'aquest comprà la vila de Vilabella, i el senyoriu de *Rodonyà*. I podem creure'l, però com que no publica els docs. ignorem en quina forma hi figura el nom.

S'endevina que seria només un castellet i poblet petit, i la creixença vingué tardanament; que existiria el nom, però aquesta circumstància no donava ocasió de parlar-ne. En tenim una prova indirecta i força antiga en un pergami de 1088, que troba Rius i Serra i es publica, junt amb la còpia en el *Cart.* de St. Cugat, descrivint les afrontacions d'Albinyana (poble onze k. a l'ESE.): «torrentem q. vocant *Salamon* --- ab (poble) *Salamon* --- ascendit ad capite *Montis Ferreoli* 1 i vadit usque in lacuna de *Rodenanel* ---» (*Cart.* II, 392.10f.), sense curar d'esmentar *Rodenano*, el poble (llavors sens dubte insignificant), del qual evidentment prenia nom aquesta «lacuna», o sigui, probablement un antic escampament de les aigües del Gaià fins al peu d'un veïnadet més petit **Rodenyanel* «diminutiu toponímic» de *Rodenyà*. Perquè és ben segur que aquest seria el vocalisme originari del nom, mantingut encara en la pron. popular que recollírem Casac. i jo a Vilabella, Roda i Montmell, i d'acord amb el gentilici *Rodenyencs* (< **Rodenyancens*). 2

Car el canvi de *o-e* pretònica en *o-o* és un fet normal de fon. cat., com en *esmortuir* < *esmorteir*; *Torroella* < *Torrezella*; *Torrossolla* del Montmell etc. (veg. *LleuresC.*, p. 200).

ETIM. Clarament un nom en -ANUM del tipus de *Cornellà*, *Romanyà* etc. (*E.T.C.* I, 237 ss.). Per més que Aebischer (*Top.*, 128), no trobant mencions ant., amb el seu afectat menyspreu per la fonètica, vacilli en derivar-lo entre RUTILIUS i RUTENIUS: és evident que es tracta d'aquest últim, ben documentat per Schulze (222), i en inscr. (dues del vol. v del *CIL*, 60

en cita Holder II, 1206), pertanyent a la prolífica família de *Rutius* (*Rutedius*, *-idianus*, *-ilenius*, *-ilius*, *-ullius*, *-uleius*), tots ells ben documentats per Schulze, i amb variants *Rotenius* i *Rotanius*.

1 Hi reconeixem el poble de Salamó i el turó de Montferri, damunt el poble de Puigtinyós situats respectivament a 6 i 4 k. SSO. de Rodonyà. — 2 El malnom ètnic de «gitanos» pogué quedar-los del temps en què a penes reconquerit allò, els pocs pobladors viurien en tendes i barraques, a punt d'escapar així que apareixien els genets sarraïns, que encara tornaven i retornaven, en el flux i reflux del temps dels Comtes, des de Borrell fins a Berenguer el Gran.

Rodonyeses, V. Rodó Roet, V. Roset *Rodorar*, *Rodoreda*, V. Rodors

RODORS, Sant Feliu de ~

Llogaret de cases escampades a l'alta comarca de Bages, agre. a Moià, a mig camí de Vic a Manresa.

PRON.: oit *řudós*, a Moià i a Collsuspina, 1925.

MENCIONS ANT. 929, uns particulars cedeixen terra: «in comitatu *Manresa*, in termine de castro *Rosedores*» (Udina, *Arch. Cond. S. X*, 236.6); 931: «--- castro *Rosedorios*» (ib., § 100, p. 245.3); 937: «*alode Roseduiros*» (ib., 308.5); 938: «ad *Riolato*, et ascendit per rio de *Olone* --- ad rio quod venit de *Roseduiro*» (*Dipl. Cat. Vic*, 156, § 182) (err. *-diuro*); 932: «in com. Menresa --- castro *Rosetorius* --- ipsa Clusa --- et rivo de *Rosetorius*» (*Li. Fe. Ma. I*, 202); 980: «in termine Terracia, in *Rosedores*» (BABL VII, 392); 986: «infra --- *Olone* --- afr. Mer. *Rosedores* ---» (*Dipl. Cat. Vic*, 444, § 523).

I molt documentat des del *S. XI*. 1033: «in term. de ipsa val de *Rosdors*» (BABL x, 486); 1038, en dos documents: *Rosdors* (BABL x, 493); 1039: «in lo. voc. *Alello* sive *Rosdors*, te. Terrassa, prop d'Egara (BABL VII, 493); 2 1080: «Sti. Felicis de *Rodors*» (Ripoll Vilamajor, *monogr. XLVII*, 7); 1088: Renard Guillem de La Roca del Vallès fa donacions al mon. de L'Estany: «mansum hunum de *Rosdors* ---, ad Sti. Michaeli de *Fallo[n]*, mansum --- in *Kanoueles* --- *Terracia*» (*Anu. Bibl. Cat.* 1970, 37.31); 1105: els Montcades donen en feu (*St. Feliu de*) *Rosdors* (bis) a Bg. Folc de Talamanca (*Hist. Lgd.* v, 799); 1133: Sti. Felicis *Roturensis* (Ripoll Vil., o. c. XLVII, 2); *S. XII*, en les llistes Pladevall de parr. (p. 72): *Rodous* (I), *Raudors* (II), *Roders* (III); 1140: Gill. Bdi. de *Roðdors* (*Cart. St. Cugat* III, 124); 1201: Gilabert de Centelles damnifica la parr. de *Roudors* (Candí, *Mi. Hi. Cat.* II, 448); c. 1210 (Rius Serra, *Rat. Decim. Hisp.*); 1332 i 1339: «eccl. de *Roudors*» (*Mi. Griera* I, 382, 389); 1359: castell de *Roudos* (*CoDoACA* XII, 68); 1396: «venerabilis Antich de *Riudors*, mercator Perpiniani» (*InvLC*, s. v. *rodor*).

ETIM. Totes les formes són variants del plural del nom de planta *roldor*, que, com vaig demostrar en